

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Danielis Huetii Demonstratio Evangelica

Huet, Pierre Daniel

Parisiis, 1679

Axiomata.

urn:nbn:de:hbz:466:1-16260

AXIOMATA.

AXIOMA I.

Omnis liber est genuinus, qui genuinus habitus est ab omnibus proxime & continuata serie sequentibus eum aetatibus.

I. **H**OC Axioma si quis vocaverit in controversiam, jam certum nihil habebit in literis. Cæsaris Commentarios genuinos esse non aliunde scio, quam ex proxime consequentium aetatum, aliarumque iis succedentium constanti testimonio: nam & genuinos agnoscunt Cicero, & Hirtius, ac deinde Strabo, tum Suetonius, & Plutarchus, & Grammatici postmodum veteres, ac reliqui subinde ad hanc usque aetatem Scriptores. Ludovici XI. Francorum Regis gesta persecutus est Philippus Cominaeus. Hunc Historiæ, quæ ipsi adscripta est, verum esse auctorem credimus, quia id à Matthæo Attrebate domestico ipsius audivit Johannes Sleidanus, & aliis ipse postea prodidit, unde & nos demum accepimus. Idem Axioma usurpabat Moses, cum beneficiorum Dei, totiusque Historiæ sacrae veritatem apud populares suos comprobare vellet. *Hæcine, inquit, reddis Domino, popule stulte & insipiens? numquid non ipse est pater tuus, qui possedit te, & fecit, & creavit te? Memento dierum antiquorum, cogita generationes singulas: interroga patrem tuum, & annuntiabit tibi: majores tuos, & dicent tibi: quando dividebat Altissimus gentes, quando separabat filios Adam, constituit terminos populorum juxta numerum filiorum Israël. Simile illud est Psalmi septuagesimi septimi: Quanta audivimus & cognovimus ea, & Patres nostri narraverunt nobis? Non sunt occultata à filiis eorum in generatione altera, narrantes laudes Domini, & virtutes ejus, & mirabilia ejus quæ fecit. Et suscitavit testimonium in Jacob, & legem posuit in Israël. Quanta mandavit patribus nostris nota facere ea filiis suis, ut cognoscat generatio altera, filij qui nascentur & exurgent, & narrabunt filiis suis, ut ponant in Deo spem suam, & non obliviscantur operum Dei, & mandata ejus exquirant.* Augustinus quoque adversus Faustum Manichæum, adulteros esse Novi Testamenti libros fingentem, hoc ipso Axiomate pugnat. *Platonis, inquit, Aristotelis, Ciceronis, Varronis, aliorumque ejusmodi auctorum libros, unde noverunt homines quod ipsorum sint, nisi eadem temporum sibi-mer succedentium contestatione continua? Multi multa de literis Ecclesiasticis conscripserunt, non quidem auctoritate canonica, sed aliquo adjuvandi studio, sive discendi: unde constat quid cujusque sit, nisi quia his temporibus quibus ea quisque scripsit, quibus potuit insinuarit atque edidit, & inde in alios atque alios continuata notitia, latiusque formata, ad posteriores etiam usque ad nostra tempora pervenerunt, ita ut interrogati cujus quisque liber sit, non hæsitemus quid respondere debeamus? Quod si quis ne id quidem ad fidem faciendam satis firmum putet, videat quo argumento probare possit proavita bona hæreditario jure ad se pertinere: nec tutior est enim publicarum tabularum, aut domesticorum instrumentorum auctoritas, quam historiæ: imo etiam infirmior, illorum enim custodes sunt pauci homines & obscuri, hujus vero universus orbis. Atenim, inquit, supponuntur quandoque libri, suppositus est Prochori liber De vita Johannis, suppositus est & ille Abdæ Babylonij De certamine Apostolorum, atque ita non rudibus solum & imperitis, sed acutioribus etiam fit fucus & eruditionibus. Contingere id quidem potest, si auctorum jampridem fato functorum usurpatur nomen, & aliquando sane contigisse fatendum est, vivis illis, vel nuperrime defunctis, vix ac ne vix quidem fieri potest: nam quis id pateretur, se vivo? quis non suppositionem proderet? Ne id quidem adversum recens defunctos licet, quippe reclamarent amici, propinqui, hæredes, quorum in potestatem scripta defuncti ac libraria omnis suppellex venisset. Neque vero ausit id ipse hæres, eruditione, si forte, inferior, stilo dissimilis. Præterea quæ facti gratia? quæ merces in re literaria, unde quaestus nullus, nulla viro alienum nomen usurpanti, suum dissimulanti gloria? Denique demus id quoque, supponi posse libros vivis scriptoribus, vel recens defunctis, quid, testamenta nonne supponuntur? nonne adulterantur tabulæ? num propterea nulla est testamentorum, vel tabularum auctoritas? quæ si manet integra, ut certe manet, manere quoque integram librorum illorum fidem æquum est, juxta Postulatum secundum. Progrediamur itaque ad aliud Axioma, quod est hujusmodi:*

*Axiomatis
primi veritas
confirmatur.*

*Deuter. 32. 6,
7, 8.*

*Psalm. 77. 1, &
seq.*

*August. libr. 33.
adv. Faust. cap.
6.*

cognovisti. Atque hac quidem propria & certa nota Prophetam θεόπρεμνον ἢ θεόληπτον à Pseudopropheta Moles discrevit, si quæ ab hoc prædicta essent, eventus non comprobasset. *Quod in nomine Domini*, inquit, *Propheta ille prædixerit, & non evenerit, hoc Dominus non est locutus, sed per tumorem animi sui Propheta confinxit.* Unde sequitur, quæcumque prædicta sunt, & eventu deinde completa, hæc Dominum esse locutum. Quinetiam si Pseudopropheta contingat aliquando prænuntiare verum, hoc ipsum Deo auctore prænuntiatur. *Si Pseudopropheta*, inquit alibi Moles, *vera prædixerit, & te voluerit deinde à Deo avertere, cave facias, te enim tentat Dominus.* Hinc illud Tertulliani: *Idoneum testimonium divinitatis, veritas divinationis.* Homini vero penitus occulta est futurarum rerum cognitio. Quid mirum vero, cum & præteritorum notitia multis tenebris oblecta sit, nec ea nisi per nubila mens humana cernere valeat? *Multa hominis afflictio*, inquit Ecclesiastes, *quia ignorat præterita, & futura nullo scire potest nuntio.* Monitum quoque est Salomonis in Proverbis: *Ne glories in crastinum, ignorans quid superventura pariat dies.* Nulla mihi cum Judæis super hoc Axiomate concertatio est: imo, vix ulla quidem cum Ethnicis: uni quippe Deo futurorum cognitionem omnes fere adjudicant; eorum dico, non quæ ex præsentibus vel præteritis ita apta sunt, ut à peritis, & prudentibus prævideri possint, sed quæ in fortuna posita sunt. Unde vates futurorum præcios, divinos appellaverunt. Homines, juxta Orphica carmina,

μήτις ἢ ἐσθλὸν
εἰδότες, ἢτε κακὸν ἀεσοσσομύθοιο νοήσαι
φειδύμενοι.

Neque boni cujusquam
Scientes sunt, neque malum venturum noscere
Periti.

Scitum illud Hesiodi:

μάντις δ' ἰδὼς ἔστιν ἄνθρωπων ἀβροχέτων,
ὅστις αὖ ἐσθλὴν Κλυὸς ποδὶν ἀγίοργιο.
Vates autem nullus est inter homines terra incolæ,
Qui noverit mentem Jovis Ægiœchi.

Insigne & hoc Pacuvii, quod affert Gellius:

Nam si qui, quæ eventura sunt, provideant,
Æquiparent Jovi.

Et præclarus ille inter Romanos vates Marcius, cum fidem vaticiniis suis facere vellet, *Nam mihi*, inquit, *ita Jupiter fatus est.* Adde hoc Horatii:

Prudens futuri temporis exitum
Caliginosa nocte premit Deus.

Et istud Manilii:

Pene Deos, & qui possunt ventura videre.

Et id præterea Juvenalis:

Et genus humanum damnat caligo futuri.

Adde & illud Statii:

Quid crastina volveret atas
Scire nefas homini.

Atque id etiam:

Nescia mens hominum fati, sortisque future.

Cum hanc quaestionem tractarent veteres Philosophi, in varias sectas dissipati sunt. Alii Deo prorsus detraxerunt futurorum præsentionem: proindeque ab homine, rebusque cæteris omnibus multo id magis abjudicarunt. In eo errore versati sunt Epicurei; eodemque videtur inclinare Cicero, cum ait: *Nihil est tam contrarium rationi & constantie quam fortuna, ut mihi ne in Deum quidem cadere videatur, quid casu & fortuito futurum sit. Si enim scit, certe illud eveniet. Sin certe eveniet, nulla fortuna est. Est autem fortuna: rerum igitur fortuitarum nulla est præsentio.* Sed hæc Academicorum more, peritentantium sententias omnes, nulli adherentium, disputata sunt à Cicerone. Eadem injuria Deum rerum opificem, quem bonum esse negabat, afficiebat Marcion: sic enim loquentem hunc inducit Tertullianus: *Si Deus bonus & præcius futuri, & avertendi mali potens, cur hominem, & quidem imaginem & similitudinem suam, imo & substantiam suam, per aëne scilicet censum, passus est labi de obsequio Legis in mortem, circumventum à Diabolo? Si enim & bonus, qui evenire tale quid nollit; & præcius, qui eventurum non ignoraret; & potens, qui depellere valeret, nullo modo evenisset, quod sub his tribus conditionibus divine majestatis evenire non posset. Quod si evenit, absolutum est à contrario Deum neque bonum credendum, neque præcium, neque potentem.* Sciscunt alii minime de-

Deut. 18. 22.

Deut. 18. 3.

Tertull. Apolog. cap. 20.

Ecclef. 8. 6.

Proverb. 27. 1.

Gell. libr. 17. cap. 7.

Liv. libr. 25.
Horat. Carm. libr. 3. Od. 29.

Manil. libr. 5.

Juven. Sat. 6.

Stat. Theb. 3.

Cicet. libr. 2.
De divin.

Tertull. libr. 2.
contr. Marcion.

mittere se Deum ad rerum singularium curam, sed in universalibus tantum consistere: quæ mens fuit Aristotelis, recentiorumque aliquot Peripateticorum, Alexandri Aphrodisæi, Themistii, & Averrois. Ex quorum opinione consecrarium est, ad Deum futurorum, ut vocant, contingentium cognitionem nequam pertinere, cum ne præsentium quidem contingentium cognitio ad eum pertineat; ita nec ad alium quemvis. At Stoici Deum solum futura hæc prænoscere volunt, nec quemquam præterea

Senec. libr. 4. de Benef. cap. 11. Senec. Suas. 4.

Cels. apud Origen. contr. Cels. libr. 7.

alterum. *Nota est Diis*, inquit Seneca, *operis sui series, omniumque illis rerum per manus suas iturarum scientia in aperto semper est; nobis ex abdito subit; & quæ repentina putamus, illis provisæ veniunt ac familiaria.* Alter Seneca: *Quis est qui futurorum scientiam sibi vindicat? novæ oportet fortis sit, qui jubente Deo canat: non eodem consentus sit utero, quo imprudentes nascimur: quamdam imaginem Dei præferat, qui jussa exhibeat Dei: sic est. Celsus quoque Philosophus, ἐν τῷ πνεύματι τοῦ θεοῦ κενῶν ἐν θεῷ ἀεὶ ἔσονται τὰ θεῶν, τὸ δ' αὖ ἐν τῷ πνεύματι τὸ ταῦτα κερύσσει, & δι' ἀκνοῦντας ἀνδρῶν παλαιῶν πολλαὶ κήρυξαι ἠρξάνθησαν. Si forte divinus spiritus ex Deo descendens, divina prænuñtiat, nempe spiritus hæc prædicans, is est, quo repleti viri antiqui multa, eaque bona nuntiarunt. Jamblichus, magni inter suos nominis Philosophus, egregium opus scripsit De mysteriis, in quo passim micant lucidissima veritatis scintillæ, & stricturæ quædam Christianismi. Postquam enim fulgere cepit Christi Philosophia, jam inde Ethnicam Philosophiam lucis suæ radiis late perfudit. Id cum in Porphyrii, Procli, aliorumque scriptionibus perspicuas, tum maxime in hoc, quem memoramus, Jamblichi libro. Illic totam fatidicam vim, quod vel solius tamen rationis ductu noscere potuit, ad unum Deum referendam esse sæpius inculcat. *Vaticinium ipsam*, inquit, *nec ab arte, nec à natura, nec à naturalibus, vel animalibus rationibus, moribusve efficitur, neque fit allo modo, sed utique sempiternum est, missum ad nos usque divinitus, totaque potestas præsaga refertur ad Deos, & omnis hujus auctoritas consistit in eis, atque inde traditur, divinisque operibus signisve perficitur.* Et deinde: *Causa afflatus fatidici est dumtaxat ipsa divinitas, quando scilicet à Diis descendunt in nos lumina, spiritusque traduntur ab eis, adesseque nobis dominatio, potestasque illinc absoluta, comprehendens omnia quæ sunt in nobis, & exterminans penitus propriam nobis animadversionem, & motionem, præferensque sermones, per hominem quidem, sed non cum ipsa cogitatione hominis, imo pronuntians ipsa per os furcæ extra se positi; dum videlicet quæcumque sunt in nobis, serviunt tota numini, ceduntque soli dominanti actioni divinis.* Tum alibi: *Vaticinium opus Dei proprium est agentis hoc in nobis, nobis tunc à propria actione vacantibus.* Atque hæc Platonis auctoritate confirmat: *Plato*, inquit, *in Phædro dicit antiquos vaticinium naminasse maniam, quoniam soli divino favore correpti vere vaticinantur.* Igitur Porphyrium præceptorem suum haud segniter castigat, quod vaticinii causam in quadam animi motione posuerit, quæ cum instabilis sit & inordinata, vaticinium quod constans esse debet & stabile, ex ejusmodi motione pendere non potest. Nec ab hac doctrina deflexit Proclus Diadochus, cum Platonis Alcibiadem primum interpretaretur. Idem dogma sequacibus suis non uno Alcorani loco tradidit Moslemiorum significum Muhammedus. Pythia, auspices, augures, engastrimythi, aruspices, genethliaci, non aliunde quam à Deo ipso futurorum præsentionem ad se olim pervenire putabant; Deum quippe, mundi animum, omnia pervadere, & futura hominibus variis modis portendere. *Quod queris, Deus est*, inquit Manilius, *Astrologum ad capeßenda præcepta sua adhortans. Qui natura significati futura sine Deo posse censebant, (si quorum tamen tanta stoliditas fuit,) quid esset natura ne satis quidem intelligebant: nam vel cæcam & temere vagantem opinabantur, proindeque futuri inciam; vel intra certos fines, & tanquam ex præscripto agentem; atque ita vel à Deo gubernatam, vel quæ Deus ipsa esset; quorum utrumvis dixerint, Axioma nostrum confirmaverint. Præterea neque rerum naturalium, nec earum quæ fortuitæ appellantur, ulla fieri potest, nisi ex concursu plurium causarum. Harum pariter causarum nulla suis caret superioribus causis, nec illæ quoque antecedentibus aliis: itaque ad unumquemque producendum effectum tanta causarum multitudo necessaria est, ut totam rerum universitatem, omnemque earum connexionem ac seriem comprehendat. Quisquis igitur futurum illum effectum prænoverit, ex causis prænoscat necesse est; quæ cum infinitæ sint, prænoverit sit, & omnia sciat necesse est. Atqui solus Deus prænoverit est, neque id in humanam naturam cadit. Præclare Jamblichus: Ergo est impossibile judicare certos eventus, cum omnium causarum concursum comprehendere nequeamus, nisi per inspirationem divinam id assequamur. Egregie quoque Hieronymus: *Consistentur magi, consistentur arioli, & omnis scientia secularis literature, præscientiam futurorum, non esse hominum, sed Dei; ex quo probatur Prophetas Dei spiritu locutos, quia futura cecinerunt.* Sed quid Communem hanc notionem pluribus tueor, cum ex Prophetiæ Definitione, quam attulimus quarto loco, necessario consequatur? nam si Pro-**

Alcoran. Sur. 41. & 44.

Manil. libr. 4.

Hieron. in Dan.

pheta est narratio rerum futurarum, quæ ex naturalibus causis prævideri non possunt, petenda est causa supra naturam, Deus videlicet.

II. Jam vero confer paucissima hæc & simplicissima Principia, & consentiente hominum omnium usu & auctoritate recepta, cum multiplici geometricorum Principiorum serie, quanto pluribus hæc dubitationibus obnoxia deprehendes? Vel solæ Geometrarum altercationes indicant, ecquæ sit illorum ἀναμάρμοια. Infinitis controversiis oppugnata fuisse non negat horum assertor Proclus. Pleraque desiderari, præter ea quæ ab Euclide assumpta sunt, atque hæc in exemplum tantum fuisse proposita, Geometra quidam tradiderunt. De Postulatorum & Axiomatum discrimine magna inter ipsos concertatio est. Discrepare ea inter se censuit Geminus, ut Problemata à Theorematis. Postulata Geometriæ propria esse volunt quidam, Axiomata vero communia esse disciplinarum, quæ circa quantum & circa quorum versantur. Aristoteles Postulata vult esse, quæ cum ab audiente statim non concedantur, & demonstrari possint, ut Principia tamen admittantur, Axiomata vero, quæ demonstrari non possint. Unde sequitur Axiomata non esse quæ Euclides proposuit, quippe quæ ab Apollonio Pergæo, eo qui ob insignem artis peritiam magnus Geometra dictus est, assumptis aliis Principiis universa demonstrata sunt. Proindeque Principia nulla sunt, cum ex Philosophorum, Geometrarumque consensu ἀναπόδεικτα esse debeant: quod sæpius iterat Proclus, & discrete testatur Plato his verbis: ἀρχὴ δὲ ἀγαντων. ἢ ἀρχὴς γὰρ ἀνάγκη παρὰ τὸ γρηγορότερον γινώσκειν, ἀρκυὸν δὲ μὴδ' ἢ ἐνός, εἰ γὰρ ἕκαστος ἀρχὴν γινώσκοντο, ἄρα ἂν ἀρχὴν εἴδοντο. Principium autem expertis est originis: ex principio siquidem, quidquid oritur, oriri necesse est; ipsum autem ex nihilo. Nam si ex re aliqua oriretur principium, principium utique non esset. Quæ sumit Plato pene ἄρχῃς λέγειν ex Timæo, Cicero vero ex Platone, cum alibi, tum maxime in Somnio Scipionis. Adversus Geometrarum Postulata uti possumus hoc argumento, quo universas ipsorum Hypotheses Sextus Empiricus scite & argute confutat: Quæ postulas, vel fieri possunt, vel non possunt; si fieri possunt, cur jure tuo non uteris, & quæ vi obtinere poteris, precibus impetrare mavis? si fieri non possunt, cur iniqua postulas, & tibi à me concedi vis, quod nec in mea, nec in tua potestate est? Culpant Euclidem Geminus & Proclus, quod inter Postulata rescripserit, quæ poterant demonstrari; nempe Principia ab illo credita sunt, secus ab istis. Culpant ii quoque Apollonium, quod Axiomata demonstrare sit aggressus, quæ erant ἀναπόδεικτα. Ex his colligitur incertam esse Postulatorum & Pronuntiatorum notitiam & numerum. Propositionem hanc, *Omnes recti anguli inter se sunt æquales*, inter Axiomata collocant Aristoteles, Geminus, & Theon; at Proclus inter Postulata, quam & demonstravit. Tum & Propositio hæc, *Si recta linea in duas rectas incidens internos, & in eadem parte sitos angulos duobus rectis minores fecerit, producta una hæc recta in infinitum, ad eam partem concurrent, in qua siti sunt anguli minores duobus rectis*; hæc, inquam, Propositio è numero Postulatorum expungitur à Theone, & inter Axiomata rejicitur; è numero vero Principiorum eximitur à Gemino & Proclo, quod demonstrari queat, multisque ad id egeat Definitionibus & Theorematis, & quod ejus ἀντιστοιχόν Euclides demonstraverit in decima septima Propositione libri primi; & quod multas habeat difficultates, quas Ptolemaeus extricare conatus est. Jam vero ipsa Axiomata quod attinet, ea à nemine vocari in dubium confidenter asserebat Proclus, licet Aristoteles, vel ipso Proclo teste, de illis nonnullas moveri quaestiones falsus sit. Neque vero hoc animi tantum gratia factum putem, ut Aristoteles censuit: id apparet ex Apollonii epichorematis, qui cum ea demonstranda suscepit, demonstratione indigere utique credidit, nec pro Principiis habuit; apparet & ex Heronis sententia, qui tria tantum Axiomata proposuit, cum duodecim ponat Theon, viginti Clavius, novem Campanus, iisque innumerabilia adjungi posse putet. Decem vulgo recepta sunt. His nonnulla adjicit Pappus, quorum tamen quedam non esse ἀναπόδεικτα ostendit Proclus, qui & decem illis alia adjunxit. Hoc Axioma, *Quæ sibi mutuo congruunt, æqualia sunt*, pertinet ad quantitatum sibi mutuo applicandarum & superponendarum rationem, quæ licet à Proclo & Archimede usurpata, tota mechanica est, & Geometriæ ignominia merito dici potest. Quamobrem quartæ Propositionis libri primi Euclidis vulgata demonstratio, quæ hoc constat Axiomate, vitiosa dicta est ab eruditis Geometris; & pro Definitione, non Theoremate habendam hanc Propositionem duxit Peletarius; quamvis eandem, & ipse, & Candalla, aliter ac vulgo fit, demonstrare conati sint. Eo etiam ferunt progressus Philosophos quosdam, ut totum negarent esse majus sua parte. Axioma vero istud, *Due rectæ spatium non comprehendunt*, frustra propositum esse, juxta Gemini sententiam ratus est Proclus, ut pote quod demonstrari possit, quemadmodum & à Proclo factum est. Inter Postulata vero à Campano rejicitur. Videant nunc Geometra an sua Principia clariora sint animo,

Conferuntur
Postulata &
Axiomata
nostra cum
Postulatis &
Axiomatibus
Geometrarum.
Procl. libr. 3:
in Euclid.

Plat. in Phædr.

Sext. Empir.
adv. Mathem.
libr. 3.

quam clara sunt oculis quæ sunt aspectabilia; quod ad Principii naturam requirebat Speusippus: & an ita certa sint, ut calidum esse ignem certum est; aut ut alia certa sunt, quæ sunt manifestissima, & quæ qui negent aut ratione aut castigatione opus habeant: haud minus enim certa esse debere Axiomata Proclus definebat. In quo id notari velim, cum summam & exploratam in Principiis veritatem requirerent Speusippus & Proclus, talem eam desiderasse, qualis reperitur in rebus vel experientia vel sensuum ope cognitis; atque ita significasse, pro certissima habere se moralium Principiorum fidem, neque de iis, deque geometricis à nobis diversa sentire.

Jam ipsas, quæ ex his derivantur Principiis, demonstrationes si aggrediamur, multis eas, quod necesse fuit, magnisque laborare vitis comperimus: ipsis Geometris testibus, quorum nonnulli Demonstrationes quasdam Euclidis reprehenderunt. Prodiit ante annos aliquot liber De proportionibus, in quo *ὁμοιομετρίας* arguitur Euclides in aliquibus circa proportionibus Demonstrationibus. Ex hoc Axiomate, quod ea æqualia esse sciscit quæ sibi mutuo congruunt, deducta est, ut diximus, Demonstratio quartæ Propositionis libri primi Euclidis; quam cum respuant Geometræ insignes, respuant quoque necesse est Propositiones omnes quæcunque hujus subsidium arceffunt. Sunt autem quamplurima, totamque Geometriam labes hæc inficit. Argumentandi genus, quod constat deductione ad absurdum, & quo Archimedes usus est, ut *ὁμοιομετρίας* repudiabat Josephus Scaliger; atque item illud, quo æquale aliquid alteri esse concluditur, quod nec majus eo sit nec minus. Plura in id argumentum afferre possem, sed ea colligere otii nostri non est. Atque hæc sane ad institutam disputationem sufficiunt.

Laus Geometriae.

III. Quid igitur? Geometriam aspernamur? non equidem obtusa adeo pectora gerimus: imo vero, artis miramur subtilitatem, præclaraque ad veri notitiam *ἐπιχειρήματα*, & dia reperta Geometrarum. Quanta hinc porro humano generi utilitates extiterint, quis adeo hebes est & fungus qui nesciat? Quapropter si quis Geometriae contemnat opem, maximis se ipse exuat commodis, eique ritu ferino vita ducenda sit. Hanc olim studiosè coluimus, plurimaque nos inde ad reliquas disciplinas adjumenta percepisse profitemur; & si quid ex aliis, in quibus elaborandum nobis est, studiis otii superesset, nobilissimæ huic doctrinæ libenter & jucunde tribueremus. Verum quantum ab eorum barbarie absumus, qui suam dignitatem detrahunt Geometriae, cujus præstantiam nec intelligunt; tantum ab iis recedimus, qui veritatem ejus extollunt in immensum, plusque ipsi habendum esse censent fidei, quam cæteris rebus humanis, sensuumque adeo suorum testimonio, aut experientia magistra, aut evidentia denique cuilibet & perspicuitati morali. Nam certiores has esse aio ad veritatis cognitionem vias, quam quas Geometræ insistant. Nec tamen in moralibus illis Principiis & decretis numquam errari puto: hoc tantum volo, quædam esse Principia moralia, cujusmodi ea sunt quæ proposuimus, quorum non minus integra sit auctoritas, & explorata fides, quam geometricorum; ac proinde Demonstrationes quas ex illis ad Christiani dogmatis assertionem deducemus *κατὰ ἐπιχειρήματων λόγον*, haud minus veras habendas esse, quam quæ ex geometricis Principiis nascuntur. Unde intelligant impii, & Dei, omnique religionis osores ac perduelles, quantum eos fallat ratio, dum inania hominum opinantur esse figmenta, quæcunque de Deo, Deique cultu & obsequio, ac rebus divinis sibi ad credendum tradi solent.

PROPOSITIONES.